

URVALSPROV E 2026

ORDLISTA

ORD	FÖRKLARING
95%CI	95 % konfidensintervall. Det intervall av reella tal som bildas av konfidensintervallets fastställda nedre och övre gräns. Intervallet kan med hög pålitlighet anses innehålla det statistiska mått som vi är intresserade av, till exempel en regressionskoefficient eller ett medelvärde.
Abstraktion	Bildning av ett allmänbegrepp eller överordnat begrepp genom att lämna bort oväsentliga drag och detaljer, så att man kan fokusera på det väsentliga och forma ett mer allmänt, enklare eller överordnat begrepp av något.
B (regressionskoefficient)	Regressionskoefficienten B används i regressionsanalys för att beskriva sambandet mellan den beroende och den oberoende variabeln. Negativa värden avser ett negativt samband, positiva värden uttrycker ett positivt samband, och 0 eller ett värde tillräckligt nära noll innebär att det inte finns något samband.
β (beta)	Standardiserad regressionskoefficient, som i övrigt fungerar som B, men är normerad så att den alltid varierar mellan [-1,1].
Cronbachs alfa	Statistiskt mått som mäter ett tests, ett frågebatteris eller en skalas interna reliabilitet (internal consistency), det vill säga hur väl dess olika delar (t.ex. frågor) mäter samma egenskap och var summavariabler som bildats av enskilda variabler är fria från slumpmässiga fel. Värden nära 1 visar på en hög reliabilitet och en liten andel slumpmässiga fel, medan värden nära noll visar på låg reliabilitet och en stor andel slumpmässiga fel i summavariabeln.
Δ (delta)	Förändring. Till exempel är ΔR^2 en förändring i förklaringsgraden.
diskurs	Ett sätt att tala, tänka, skriva och agera om något eller i förhållande till något.
experimentell studie	I experimentella studier används ett experimentellt forskningsupplägg, där minst en av studiens variabler regleras till önskat värde med hjälp av en försöksupplägg. När minst en variabel regleras i ett försöksupplägg mäts i minst en variabel eller i flera variabler möjliga efterföljande effekter eller responser.
F (F-värde)	Centralt resultat i variansanalys som visar hur mycket variablerna som är oberoende variabler i modellen

	förklarar den beroende variabelns variation i förhållande till den variation som man med modellens hjälp inte kan förklara.
forskningsupplägg	Studiens grundläggande lösningar och struktur som bestämmer hur forskningsfrågorna besvaras och som påverkar hur tillförlitliga svaren är. Se även experimentell studie.
hierarkisk linjär regressionsanalys	Ett metodpaket som används i statistisk analys, med vars hjälp man kan förklara en variabel med hjälp av flera andra variabler. Metoden bygger på antagandet att variablernas samband är linjära, dvs. rätlinjiga, och de oberoende variablerna kan stegvis läggas till i analysen i flera olika grupper som har en hierarkisk ordning.
huvudeffekt	Den andel av den beroende variabelns variation, som en enskild variabel förklarar utan övriga variabler, när de övriga variablernas förklaringsgrader har beaktats.
induktiv innehållsanalys	Analysmetod för kvalitativt material, där man utifrån det man ser i materialet bildar olika allmänna beskrivningar eller kategorier (av det som framgår i materialet).
interaktionseffekt	Två eller flera variabler har en interaktionseffekt på en annan eller andra variabler, om deras värden tillsammans bestämmer hurdana värden som förekommer i en annan variabel eller i andra variabler hos deltagaren i studien.
interaktionsterm	Term som tillagts i en statistisk modell, till exempel en regressionsmodell, som beskriver hurdan en interaktionseffekt (se interaktionseffekt) av två eller flera variabler är.
kvalitativ forskning	Studie där man undersöker människans verksamhet, erfarenheter och uppfattningar med hjälp av kvalitativ analys av olika material i textformat eller annat material som innehåller betydelser.
kvantifiering	Process där kvalitativa, dvs. beskrivande observationer, fenomen, egenskaper eller erfarenheter omvandlas till numeriskt format eller där fenomen som undersöks kvantifieras.
kvantitativ forskning	Forskning där människans verksamhet och dess resultat undersöks genom att använda variabler och mätresultat som fås för variablerna, varvid omfattande statistiska data utgör centralt material i forskningen.
litteraturoversikt	Del av forskningsrapport, där man går igenom resultaten av tidigare publicerade studier om de fenomen som undersöks och utifrån vilka en sammanfattning som fungerar som grund för den egna studien görs. I empiriska studier placeras

	litteraturoversikten oftast före kapitlen i vilka man beskriver studiens metoder och resultat.
m	aritmetiskt medelvärde
moderera	Ändra, behandla, bearbeta eller finslipa en sak, text eller material till en ny form. I statistisk analys betyder moderera att en variabel eller flera variabler kan inverka på det inbördes sambandet mellan andra variabler.
underskala	En skala är en grupp frågor eller uppgifter som deltagarna i en undersökning får ta ställning till för att möjliggöra mätning av en viss variabel. En underskala är en del av skalans uppgifter som är mindre än den egentliga skalan.
p, p-värde	p-värdet är ett mått på sannolikheten för att materialet är hämtat ur en population där nollhypotesen (t.ex. att det inte finns något samband mellan variablerna) är sann. P-värde används oftast i analyser av empiriska data för att fastställa om samband eller skillnader är sanna. Ett vanligt kriterium är om $p < 0,05$. Då anses sambandet eller skillnaden vara statistiskt signifikant.
Pearsons korrelation	Se r.
polarisering	Indelning eller inriktning i två ytterligheter eller i grupper som allt mer avviker från varandra.
predicera	Att predicera betyder i samband med statistisk analys i bred mening att man med en eller flera variabler försöker förklara ett intervall som förekommer i en annan variabel eller i andra variabler. Att predicera behöver här alltså inte betyda att man förutser framtiden på något sätt.
r	Korrelationskoefficient, ett mått som beskriver sambandet mellan två variabler, vars negativa värden visar att sambandet är negativt, och positiva värden att sambandet är positivt. Noll eller värden nära noll innebär att det inte finns något samband.
R ²	Förklaringsgrad. Ett mått som varierar i intervallet [0,1] och som berättar hur stor andel av den beroende variabelns variation som man kan förklara med hjälp av en viss modell. Till exempel betyder $R^2=0.09$ att modellen förklarar 9 % av den beroende variabelns variation.
sampel	En andel som har plockats från enheten som undersöks, till exempel en population bestående av mänskliga individer, och som man anser representerar populationen.
sd	standardavvikelse
SES	Socioekonomisk status, dvs. status som beskriver en individs eller en grupp människors (t.ex. en familjs)

	samhälleliga status, som definieras till exempel utifrån inkomst, förmögenhet, utbildning eller yrkesställning.
standardiserat medelvärde	En variabel kan standardiseras subtrahera medelvärdet från varje enskilda värde som variabeln antar och dividera differensen med variabelns standardavvikelse. På så sätt får man en fördelning med ett medelvärde mycket nära noll och en standardavvikelse mycket nära ett.
statistiskt signifikant	Se p.
(empirisk) variabel	Egenskap hos den enhet som undersöks i studien (till exempel mänskliga individer), vars kvalitet eller kvantitet kan variera. Empiriska variabler är variabler som vi direkt eller indirekt kan observera med våra sinnen.
(variabelns) värde	Ett värde, som en variabel (se variabel) kan få i en mätning. Till exempel kan 175 cm vara längdvariabelns värde.
(variabelns) värdeområde	Ett värdeintervall, inom vilket variabelns värde kan befinna sig. Till exempel 150–160 cm kan vara längdvariabelns värdeområde.